

Strategi för Sveriges utvecklingssamarbete med Uganda 2018–2023

1. Inriktning

Målet för svenskt internationellt bistånd är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Utvecklingssamarbetet ska ta sin utgångspunkt i principerna om bistånds- och utvecklingseffektivitet liksom i de nya internationella överenskommelser som det internationella samfundet enades om under 2015, Agenda 2030, Addis Ababa Action Agenda och klimatavtalet från Paris.

Svenskt utvecklingssamarbete med Uganda inom ramen för denna strategi ska bidra till ökad respekt för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer, en stärkt demokrati och ökad jämställdhet, en miljö- och klimatomänsigt hållbar utveckling, samt en jämlik och god hälsa. Strategin ska gälla under perioden 2018-2023 och omfattar sammantaget 2400 miljoner kronor.¹

¹) Denna strategi styr användningen av medel som anslås under anslagsposten Afrika i regleringsbrev avseende Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) för respektive budgetår.

Sidas verksamhet ska bidra till följande mål:

Mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och jämställdhet

- Förbättrade förutsättningar för kvinnor, män, flickor och pojkar att påverka politiska processer, utkräva ansvar och få sina mänskliga rättigheter tillgodosedda
- Förbättrade förutsättningar för ett fredligt samhälle, stärkt rättssäkerhet och förbättrad tillgång till rättvisa
- Stärkt kapacitet att förebygga könsrelaterat våld och diskriminering mot kvinnor och flickor

Miljö, klimat och hållbar inkluderande ekonomisk utveckling

- Förbättrade förutsättningar för och tillgång till produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor, hållbart företagande och fri och rättvis handel
- Hållbart nyttjande av naturresurser och ekosystemstjänster, ökad motståndskraft mot klimatförändringar samt ökad hållbar produktivitet och produktion i jordbruket
- Ökad motståndskraft hos fattiga människor inklusive i flyktingmottagande samhällen
- Ökad tillgång till förnybar energi och förbättrad energieffektivitet

Jämlik hälsa, inklusive sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter

- Förbättrad och jämlik tillgång till grundläggande hälso- och sjukvård med fokus på kvinnor, barn och unga
- Ökad tillgång till och respekt för sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter
- Ökad hälsomässig motståndskraft och social trygghet för barn

2. Landkontext

Uganda har haft en hög ekonomisk tillväxt de två senaste decennierna som bidragit till en snabb fattigdomsminskning. De senaste åren har fattigdomsminskningen dock bromsats in och fattigdomen har på nytt ökat. Två tredjedelar av de som tar sig ur fattigdom riskerar att falla tillbaka. Bristen på sysselsättning, bland annat för det stora antalet unga, riskerar att skapa instabilitet och öka risk för konflikter. Naturresurser, så som skog och fisk, som ugandier som lever i fattigdom är särskilt beroende av för sin långsiktiga överlevnad, minskar i snabb takt. Klimatförändringarna bidrar till torka och förändrade regnperioder, vilket innebär särskilda utmaningar för jordbruket. Detta har bl.a. resulterat i en minskad livsmedelsförsörjning. Även den snabba och oplanerade inflyttningen till städer i kombination med klimatförändringar ökar riskerna för livsmedelsosäkerhet och utsatthet.

Det stora inflödet av flyktingar från Sydsudan sedan sommaren 2016 sätter värdsamhällena i de norra landsdelarna under särskilt stor press. Även de

västra landsdelarna har under det senaste halvåret tagit emot ett ökande antal flyktingar från Demokratiska republiken Kongo. Kombinationen av klimatförändringarnas effekter och flyktingsituationen medför ökad sårbarhet och förstärkt konfliktrisk. Ugandas integrerande flyktingmottagande ger samtidigt goda möjligheter till att finna synergier mellan humanitärt stöd och långsiktig utvecklingssamarbete i linje med FN:s vittomspännande åtgärdsplan för flyktingar (Comprehensive Refugee Response Framework).

De allmänna valen i Uganda i början av år 2016 levde inte upp till grundläggande krav vad gäller demokrati och mänskliga rättigheter. De valrelaterade rekommendationer som Ugandas högsta domstol och EU:s valobservatörsmission gav efter valet, hade vid en uppföljande mission två år efter valet inte på någon punkt följts upp från ugandisk sida. Det civila samhället är livskraftigt och har vuxit sedan föregående val 2011, men det politiska utrymmet är utsatt för ständiga begränsningar och åtgärder

har vidtagits som begränsar yttrandefriheten. I samband med det senaste valet utsattes den huvudsakliga oppositionskandidaten för politiskt motiverade arresteringar och husarrester vid upprepade tillfällen. Konstitutionella ändringar beslutades i slutet av år 2017. Presidentämbetets åldersgräns togs bort och en begränsning till maximalt två mandatperioder återinfördes. Därtill förlängdes parlamentets mandatperiod. Dessa ändringar och uteblivna valreformer bidrar till att konfliktrisken i samhället ökat. Det demokratiska utrymmet krymper och trenden för yttrandefrihet är negativ. Korruptionen i samhället är omfattande.

Sociala sektorer i Uganda är lågt prioriterade i statsbudgeten och det finns ett stort behov att förbättra tillgång till och kvalitet på hälso- och sjukvård, särskilt barn- och mödrahälsovård men även ungdomars hälsa. Landets snabba befolkningstillväxt och det stora antalet unga utgör en utmaning för en hållbar utveckling. Bristen på grundläggande samhällsservice, så som t ex utbildning, förstärker utsatthet och försämrar befolkningens mot-

ståndskraft mot kriser och katastrofer, särskilt i flyktingmottagande områden. Respekten och acceptansen för SRHR är generellt låg. Barnnäktenskap och tonårsgraviditeter utgör stora utmaningar för samhället. Diskriminering på grund av kön och sexuell läggning, funktionsnedsättning liksom sexuellt och könsrelaterat våld är mycket vanligt förekommande. Det finns dock en stark kvinnorörelse som utgör en viktig aktör för en ökad jämställdhet.

3. Verksamhet

Sveriges utvecklingssamarbete med Uganda ska ta sin utgångspunkt i och präglas av ett rättighetsperspektiv och fattiga människors perspektiv på utveckling. Rättighetsperspektivet innebär att de mänskliga rättigheterna och demokrati ska ses som grundläggande för utveckling. Ett sådant förhållningssätt innebär ett synliggörande av diskriminerade, exkluderade och marginaliserade individer och grupper före varje insats. Detta så att människor, oavsett kön, ålder, funktionsnedsättning, etnisk tillhörighet, religion och andra trosuppfattningar, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck ska kunna åtnjuta sina rättigheter. Fattiga människors perspektiv på utveckling innebär att fattiga kvinnors, mäns och barns situation, behov, förutsättningar och prioriteringar ska vara utgångspunkten för fattigdomsbekämpning och för främjandet av en rättvis och hållbar utveckling.

Det svenska utvecklingssamarbetet ska vara ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart liksom jämställt. Grundvalen för utvecklingssamarbetet är en helhetssyn på människors och

samhällens utmaningar, behov och förutsättningar. Den bärande principen är att ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden och processer ska förstås och hanteras i ett integrerat sammanhang. Jämställdhet, kvinnors och flickors egenmakt och rättigheter är ett mål i sig såväl som en förutsättning och ett medel för en hållbar global utveckling. Våld och väpnad konflikt är ett av de största hindren för ekonomisk och social utveckling och utvecklingssamarbetet är en viktig del i det konfliktförebyggande arbetet. Ett miljö- och klimatperspektiv, ett jämställdhetsperspektiv liksom ett konfliktperspektiv ska därför systematiskt integreras i det svenska utvecklingssamarbetet med Uganda.

De internationellt överenskomna principerna för utvecklingseffektivitet ska tillämpas i det svenska utvecklingssamarbetet och anpassas till den specifika kontexten. Huvudansvaret för ett lands utveckling ligger på samarbetsländernas regeringar och andra nationella aktörer. Ägarskap ses i ett brett, inkluderande perspektiv som förutom statliga aktörer omfattar bland

annat relevanta delar av civilsamhället. Utvecklingssamarbetet ska sätta ägarskapet för den egna utvecklingen i centrum genom att utgå från samarbetslandets utvecklingsstrategi och andra relevanta dokument, såsom Ugandas nationella strategi för grön tillväxt och utveckling (Green Growth Development Strategy).

Huvudsakliga samarbetspartners ska i Uganda fortsatt vara organisationer i det civila samhället och multilaterala och internationella organisationer. Ett begränsat samarbete med offentliga aktörer kan, efter samråd med UD, övervägas i syfte att stärka kritisk nationell kapacitet och ett effektivt genomförande, där så anses nödvändigt eller har ett starkt mervärde jämfört med andra tillgängliga alternativ.

Sverige ska bidra till förbättrade förutsättningar för medborgare att påverka politiska processer, utkräva ansvar och få sina mänskliga rättigheter uppfyllda. Ökad medvetenhet hos medborgarna är i detta centralt tillsammans med en ökad kapacitet inom det civila samhället att arbeta med frågor-

na. Stöd till kulturens aktörer kan i detta sammanhang vara relevant. Verksamheten bör bidra till stärkt kapacitet att bekämpa korruption i samhället. Att stärka rättssäkerheten är prioriterat. I detta kan bl.a. att stärka länken mellan informella och formella rättssystem ingå.

För en demokratisk utveckling behöver förutsättningarna för en fredlig maktväxling och konfliktlösning förbättras, såväl på lokal som nationell nivå, bl.a. genom dialog och reformer av vallagar. I detta avseende ska kvinnors och ungas deltagande särskilt uppmärksammas. Det civila samhällets roll och situationen för diskriminerade och utsatta, såsom hbtq-personer, ska särskilt beaktas i verksamheten. Förebyggande av våld baserat på kön, sexuell läggning, könsöverskridande uttryck eller identitet, funktionsnedsättning och alla typer av diskriminering mot kvinnor och flickor är en prioriterad verksamhet. En positiv maskulinitet bör fortsatt bejakas. Verksamheten ska bidra till att stärka jämställdheten och påtala dess fördelar för den allmänna samhällsutvecklingen i Uganda.

Utvecklingssamarbetet ska bidra till en hållbar och inkluderande ekonomisk tillväxt, ett hållbart företagande och en fri och rättvis handel. Sverige ska bidra till ökad ekonomisk egenmakt, särskilt för kvinnor och unga, genom förbättrade förutsättningar för och tillgång till produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor. I detta sammanhang kan det vara relevant att stödja kapacitetsutveckling av och dialog mellan arbetsmarknadens parter. Verksamheten ska bidra till en ökad motståndskraft för utsatta människor, t.ex. för de som påverkas mest av klimatförändringar och för människor i flyktingmottagande samhällen, genom bl.a. en ökad grundläggande samhällsservice inom områden så som hälsa och utbildning. Verksamheten ska även bidra till en ökad motståndskraft mot klimatförändringar inom jordbruket. För att öka en tryggad livsmedelsförsörjning behöver jordbrukssektorns effektivitet och värdeskapande höjas bl.a. genom ett mer produktivt jordbruk, där också tillgången till nationella och internationella marknader, finansiering, teknologi samt insatsvaror stärks. För att uppnå ökad värdeförädling bör även andra

tillväxtsektorer med hög sysselsättningspotential stimuleras. En ökad användning av förnybar energi och en högre energieffektivitet är angeläget för att skapa en ekonomiskt hållbar tillväxt, driven av en ökad företagsamhet och ökad produktivitet.

Sverige ska bidra till att fler människor uppnår en god hälsa i Uganda. Till stöd för detta behövs olika aktörer i samhället som verkar för att öka kunskap om hälsa samt efterfrågan på och tillgång till grundläggande hälso- och sjukvård av god kvalitet. Sverige ska särskilt bidra till att sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter respekteras och att information och tjänster i ökande grad accepteras och tillhandahålls. Verksamheten bör även bidra till att stärka motståndskraften och den sociala tryggheten för barn. Detta gäller framförallt utsatta barn i flyktingmottagande områden.

I genomförandet av strategin ska Sverige verka för att bygga bredare och mer självbärande relationer mellan länderna. Sverige ska därför verka för att stimulera samarbete som på sikt kan

leva vidare utan finansiering från utvecklingssamarbetet.

Utvecklingssamarbetet ska anpassas till de rådande omständigheterna och genomförandet av strategier för utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd ska därför vara flexibelt och ändamålsenligt. Situationen i de flyktningmottagande samhällena bör ges särskild uppmärksamhet i verksamheten.

Sverige ska verka för en sammanhållen och effektiv utvecklings- och biståndsamordning i landet, framförallt genom ett aktivt deltagande i EU:s biståndsamordning och gemensamprogrammering.

Sida ska säkerställa att det finns en helhetssyn på det samlade svenska stödet till landet i genomförandet. Synergier mellan strategins olika områden ska tillvaratas. Synergier ska också sökas med verksamhet inom ramen för andra strategier, exempelvis strategier för regionalt och/eller tematiskt inriktad verksamhet. Stöd via multilaterala organisationer, s.k. multi-bi, ska vara förenligt med svenska

prioriteringar och förhållningssätt i samarbetet med de multilaterala organisationerna. Sverige stödjer genom anslagsposten Forskningssamarbete utvecklingen av den inhemska forskningskapaciteten i Uganda. Synergier med forskningssamarbetet ska sökas för att främja kunskap, innovation och kritiskt tänkande inom samtliga av strategins områden.

Sidas verksamhet inom ramen för strategin ska följas upp enligt de principer och processer som anges i regeringens riktlinjer för strategier inom svenskt utvecklingssamarbete och humanitärt bistånd.

Utrikesdepartementet

Växel: 08-405 10 00

Besöksadress: Gustav Adolfs torg 1
Stockholm